

06/17

Majetek státu a finanční prostředky poskytnuté na činnost národních parků a dalších chráněných území

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2006 pod číslem 06/17. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Zdeněk Brandt.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření v národních parcích a dalších chráněných územích s majetkem státu a poskytnutými finančními prostředky.

Kontrolu provedly v období od června 2006 do listopadu 2006 skupiny kontrolujících NKÚ z odboru životního prostředí a zemědělství a územních odborů jižní Morava, východní Čechy, jižní Čechy a severní Čechy.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2000 až 2005, v případě věcných souvislostí i období předcházející a navazující.

Kontrolované osoby: Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“), Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (dále jen „AOPK ČR“), Správa Národního parku Podyjí (dále jen „Správa NP Podyjí“), Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava (dále jen „Správa NP Šumava“), Správa Národního parku České Švýcarsko (dále jen „Správa NP České Švýcarsko“), Správa Krkonošského národního parku Vrchlabí (dále jen „Správa KRNP“).

Námítky, které proti kontrolnímu protokolu podalo MŽP, byly vypořádány vedoucí skupiny kontrolujících. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách podána nebyla.

S e n á t NKÚ (ve složení: Ing. Zdeněk Brandt – předseda, JUDr. Jan Holeček, Mgr. Ing. Jiří Kalivoda, Mgr. Zdeňka Profeldová – členové) na svém zasedání konaném dne 14. prosince 2006

s c h v á l i l usnesením č. 06/17/29

k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I. Úvod

Národní parky (dále také „NP“), chráněné krajinné oblasti (dále také „CHKO“), národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky tvoří podle ustanovení § 14 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, soustavu zvláště chráněných území na území České republiky.

K zabezpečení výkonu státní správy a organizace výkonu odborné a praktické péče o přírodní a krajinné prostředí na území NP byly zřízeny správy národních parků (dále také „správy NP“). Pro CHKO v ČR byla za tímto účelem v roce 1995 zřízena Správa chráněných krajinných oblastí České Republiky (dále také „SCHKO ČR“), která byla v roce 2004 přejmenována na Správu ochrany přírody (dále také „SOP“). Ta byla k 31. 12. 2005 zrušena. Od 1. 1. 2006 byly výkon práv a povinností z pracovněprávních vztahů, práva a závazky státu a veškerá působnost, kterou SOP vykonávala ke dni svého zániku, převedeny na organizační složku státu AOPK ČR. Zřizovatelem všech těchto organizací je, resp. bylo MŽP.

Povinnosti zřizovatele vyplývají zejména z příslušných ustanovení zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, zákona č. 114/1992 Sb. a dalších obecně závazných předpisů.

Povinnosti příspěvkové organizace a organizační složky státu vyplývají zejména ze zřizovacích listin a obecně závazných právních předpisů.

Na základě dohody o provedení paralelního auditu v rámci INTOSAI byla kontrola zaměřena kromě hospodaření v NP i na plnění úkolů uložených členským státům Evropské unie (dále také „EU“) směrnicí 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků, v platném znění, a směrnicí 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, v platném znění, tj. na vytváření soustavy Natura 2000. Neplnění těchto směrnic EU může negativně ovlivnit výdaje státního rozpočtu.

Poznámka: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Skutečnosti zjištěné kontrolou

1. Financování správ národních parků

V kontrolovaném období hospodařily jednotlivé správy NP s finančními prostředky uvedenými v tabulce č. 1. Přitom u příspěvkových organizací bylo z kapitoly státního rozpočtu „Ministerstvo životního prostředí“ (dále jen „kapitola MŽP“) pokryto cca 50 – 70 % užitých finančních prostředků. U organizační složky státu to bylo 95 %. Mezi největší položky hrazené z příspěvku na činnost a z programového financování (resp. z prostředků na běžné a kapitálové výdaje u Správy NP České Švýcarsko) od zřizovatele patří náklady na správu a obnovu majetku, na hospodaření v lesích NP v majetku státu, mzdové náklady, povinné odvody z mezd a odpisy dlouhodobého majetku.

Tabulka č. 1 – Zdroje prostředků, se kterými jednotlivé správy NP nakládaly v letech 2000 – 2005

Správy NP	Kapitola MŽP		SFŽP ČR ^{*)}	Prostředky z EU	Prostředky z VÚSC ^{**)}	Jiné zdroje	Vlastní zdroje	Celkem	Průměrné roční zdroje
	(tis. Kč)	%							
Č. Švýcarsko	337 391	95	16 520	1 416	0	446	0 ^{***)}	355 773	59 296
KRNAP	1 072 735	57	73 364	1 718	125	32 588	693 005	1 873 535	312 256
Podyjí	203 307	68	3 439	0	0	1 364	90 610	298 720	49 787
Šumava	1 071 486	48	84 120	21 723	1 010	2 295	1 071 506	2 252 140	375 357
Zdroje celkem	2 684 919	–	177 443	24 857	1 135	36 693	1 826 043	4 751 090	–

Zdroj: Tabulka byla sestavena na základě údajů jednotlivých správ NP.

Poznámka: Tabulka obsahuje součet čerpaných prostředků podle jednotlivých zdrojů za roky 2000 – 2005.

^{*)} SFŽP ČR – Státní fond životního prostředí České republiky.

^{**)} VÚSC – vyšší územní samosprávné celky.

^{***)} Správa NP České Švýcarsko je organizační složkou státu; ostatní správy NP jsou příspěvkovými organizacemi.

Správy NP vesměs uvádějí, že příspěvek na provoz a ostatní disponibilní finanční zdroje nedosahují optimální výše a při plnění povinností vyplývajících ze zákonných

předpisů musí v některých případech hledat úsporné varianty řešení. Kontrolou bylo zjištěno, že některá nezbytná opatření jsou odkládána a jejich realizace v budoucnu může být i několikanásobně nákladnější (jde např. o těžbu – likvidaci nežádoucích druhů dřevin).

2. Hospodaření s prostředky státního rozpočtu a majetkem státu

Správy NP v některých případech nenakládaly s prostředky státního rozpočtu a majetkem státu hospodárně, efektivně a účelně a nedodržovaly ustanovení obecně závazných právních předpisů.

Např.:

- Správa NP Podyjí porušila ustanovení § 53 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb. tím, že neprokázala účelné a hospodárné použití prostředků ve výši 268,6 tis. Kč vynaložených na provoz vozidel a zároveň nezajistila prokazatelnost těchto výdajů. Jednalo se o prostředky vynaložené v letech 2004 a 2005, kdy nebyly vystaveny žádanky o přepravu ani vedena evidence jízd.
- Na ostatních žádankách o přepravu nebyl vyplňován účel cesty, nebyla tak zajištěna prokazatelnost účelnosti a hospodárnosti výdajů na provoz vozidel. Dále Správa NP Podyjí nezajistila, aby zaměstnanci plnili povinnosti podle ustanovení § 21 odst. 3 zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách¹.
- Správa KRNAP při nákupu terénních automobilů od roku 2003 nepostupovala v souladu se zákonem č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, neboť v roce 2003 uzavřela bez vyhlášení veřejné obchodní soutěže s dodavatelem kupní smlouvu na dobu neurčitou na opakované dodávky terénních automobilů. Smlouva neobsahovala výši celkového peněžního plnění, který byl podstatný při výběru způsobu zadání zakázky. Na základě této kupní smlouvy Správa KRNAP skutečně v letech 2003 – 2005 odebrala od prodávajícího 12 automobilů v celkové hodnotě 9 891 tis. Kč.
- Správa KRNAP a Správa NP a CHKO Šumava porušily ustanovení § 7 odst. 1, 2 a 3, § 24 odst. 1, § 29 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. tím, že od roku 2001 až do června 2006 ve svém účetnictví vedly s nulovou hodnotou. Správa NP a CHKO Šumava takto vedla pozemky, jejichž hodnota byla následně stanovena na 1 841 398 tis. Kč, a Správa KRNAP takto vedla pozemky, které byly následně oceněny na 1 311 137 tis. Kč.

AOPK ČR při hospodaření s prostředky účelově určenými na realizaci soustavy Natura 2000 postupovala v rozporu s rozpočtovými pravidly, neboť vynaložila finanční prostředky ve výši 850 tis. Kč, aniž by prokázala hospodárnost jejich použití. Např. uzavírala formální smlouvy s mapovatelem (některé smlouvy byly uzavřeny v den termínu plnění smlouvy nebo až po termínu plnění), několik smluv bylo uzavřeno se stejným předmětem plnění bez specifikace díla, s některými mapovateli uzavřela nereálné smlouvy, podle kterých by pro splnění díla v dohodnutém termínu mapovatel musel po dobu pěti měsíců zmapovat až 64 ha za den.

3. Pozemky na území národních parků

Na správy NP dosud nebyla převedena příslušnost hospodařit s majetkem státu, tj. s některými pozemky vyžadujícími zvláštní ochranu a některými pozemky, na nichž se nacházejí přírodní památky. Tento stav, který je v rozporu s ustanovením § 2 odst. 4 a 5

¹ V rámci kontrolní akce NKÚ č. 98/20 – Hospodaření se státním majetkem a s prostředky státního rozpočtu kapitoly Ministerstvo životního prostředí bylo u Správy NP Podyjí porušení citovaných předpisů zjištěno již v dokladech z roku 1998. Je zřejmé, že MŽP ani Správa NP Podyjí nepřijala dostatečná opatření k odstranění zjištěných nedostatků.

zákona č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, trvá již od roku 2001 a do doby ukončení kontroly nebyl dořešen. Došlo i k prodeji pozemků s nejpřísnějším režimem ochrany jiným vlastníkům (např. 5 pozemků na území KRNAP bylo převedeno do vlastnictví různých soukromoprávních subjektů).

MŽP v roce 2003 několikrát jednalo s Ministerstvem zemědělství a s Pozemkovým fondem ČR o nápravě tohoto stavu. Vzhledem k tomu, že k nápravě nedošlo, MŽP v roce 2005 znovu požádalo Pozemkový fond ČR o řešení přetrvávající situace ve zvláště chráněných územích (dále jen „ZCHÚ“). Současně upozornilo na skutečnost, že v souvislosti se zakotvením náhrad za ztížení zemědělského nebo lesního hospodaření do novely zákona č. 114/1992 Sb. **budou důsledky prodeje pozemků a jejich převedení na jiné subjekty než orgány ochrany přírody znamenat nezanedbatelnou zátěž pro státní rozpočet.**

4. Plány péče o národní parky a jejich ochranná pásma

MŽP neplnilo důsledně své povinnosti, které mu vyplývají z ustanovení § 38 zákona č. 114/1992 Sb., tím, že nezajistilo včasné zpracování plánů péče pro všechny národní parky.

Např. Správa KRNAP a Správa NP Podyjí neměly platný plán péče v období let 1992 až 1994. NP České Švýcarsko od svého vyhlášení k 1. 1. 2000 doposud nemá schválený plán péče.

U dvou NP schválené plány péče platí již více než 10 let a pokud jde o KRNAP bude to v roce 2007 již 15 let. V současné době byla zahájena příprava nových plánů péče pro KRNAP a NP Podyjí. Správa NP České Švýcarsko plán péče o národní park znovu přepracovává podle nové metodiky vydané v roce 2006. Protože proces schvalování nových plánů péče trvá zpravidla několik let, vyprší bez náhrady **nejméně ve dvou případech platnost plánů péče** (ve smyslu ustanovení § 38 odst. 4 zákona č. 114/1992 Sb.: „*Plán péče schvaluje orgán ochrany přírody zpravidla na období 10 až 15 let.*“).

5. Zabezpečení výkonu a funkčnost finanční kontroly

Zákon č. 320/2001 Sb. v ustanovení § 8 odst. 1 ukládá správcům kapitol státního rozpočtu povinnost vytvořit systém finanční kontroly.

Ze srovnání činnosti kontrolních systémů správ NP vyplývá různá úroveň jejich nezávislosti, funkčnosti a účinnosti a personálního zabezpečení (projevující se např. v přijetí a realizaci účinných nápravních opatření).

- U Správy NP a CHKO Šumava bylo s platností od 1. 7. 2002 vytvořeno oddělení finanční kontroly a interního auditu, které v rámci provedených kontrol a interních auditů navrhlo 223 opatření.
- U Správy KRNAP byla k datu 1. 1. 2002 v útvaru ředitele zřízena funkce odborného pracovníka (interního auditora) a vydána vnitropodniková směrnice „Vnitřní kontrolní systém – oběh účetních dokladů“. Pracovník interního auditu provedl průměrně 13 kontrol za rok.
- U Správy NP Podyjí byla vnitřní finanční kontrola zabezpečována příslušnými vedoucími pracovníky organizace.
- U Správy NP České Švýcarsko systém vnitřní kontroly byl zabezpečován jednak příslušnými odpovědnými vedoucími zaměstnanci a dále „referentem státní správy a kontroly“, který prováděl kontrolní činnost na základě požadavků ředitele a vedoucích zaměstnanců. V roce 2004 bylo provedeno 32 kontrolních akcí a v roce 2005 to bylo 16 kontrolních akcí.

6. Služební stejnokroje v rámci resortu životního prostředí

Problematika vybavování zaměstnanců resortu MŽP služebními stejnokroji nebyla doposud dořešena systémově a komplexně. Jednotlivé organizační útvary (i uvnitř jedné organizace) preferovaly různé podoby služebního stejnokroje.

Přijetí závazného právního předpisu pro oblast resortních stejnokrojů se jeví jako nezbytné, mj. i vzhledem k výši vynakládaných prostředků; jde o více než 4 000 tis. Kč za rok.

III. Realizace soustavy Natura 2000 a rizika vyplývající z neplnění směrnic EU

Transformace do jednotného evropského systému ochrany přírody

Natura 2000 je soustava chráněných území, která vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy EU. Cílem soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejvzácnější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitou oblast.

Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládá členským státům směrnice 79/409/EHS, o ochraně volně žijících ptáků, v platném znění, (dále jen „směrnice o ptácích“) a směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, v platném znění (dále jen „směrnice o stanovištích“). Soustava Natura 2000 je základním nástrojem pro naplnění jednoho z hlavních cílů politiky EU v oblasti životního prostředí, a sice zastavit pokles biodiverzity na území EU do roku 2010.

a) Transpozice směrnic EU do právního řádu ČR

Povinnost transpozice směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích vyplývá ze Smlouvy o přistoupení a ze Smlouvy o založení Evropského společenství.² Česká republika byla povinna transponovat obě směrnice do práva ČR do data svého vstupu do EU, tj. do 1. 5. 2004.

Tzv. „euronovela“ zákona č. 114/1992 Sb. vstoupila v platnost 3 dny před vstupem ČR do EU. Některá ustanovení této novely však začala být fakticky účinná až po vymezení území, pro která tato ustanovení platí. Další předpisy, kterými ČR transponuje obě směrnice, nabyly účinnosti až po vstupu ČR do EU (například 38 nařízení vlády, kterými se vymezují ptačí oblasti, a vyhláška č. 175/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny).

Přestože podle názoru MŽP byly obě směrnice plně transponovány, **některé články směrnic nebyly transponovány správně a úplně.** Např.:

- lesní hospodářské plány a lesní hospodářské osnovy nepodléhají hodnocení jejich možného vlivu, respektive důsledků na území soustavy Natura 2000, což není v souladu s článkem 6 odst. 3 směrnice o stanovištích;
- ustanovení § 90 odst. 2 a 13 zákona 114/1992 Sb. obsahují výjimky, které směrnice o stanovištích nepovoluje (nesoulad s článkem 13 směrnice o stanovištích).

b) Realizace soustavy Natura 2000 v ČR

Podle směrnice o ptácích jsou vyhlášovány „ptačí oblasti“ (dále také „PO“) a podle směrnice o stanovištích „evropsky významné lokality“ (dále také „EVL“). Přehled rozlohy vyhlášených PO a navržených EVL je uveden v tabulce č. 2.

² Z článku 249 Smlouvy o založení ES: „Směrnice je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.“

Tabulka č. 2 – Počet a rozloha EVL a PO a jejich podíl na celkovém území ČR (duben 2005)

	Rozloha (ha)	Počet EVL	Rozloha všech EVL (ha)	EVL (v %)	Počet PO	Rozloha ptačích oblastí (ha)	PO (v %)	Natura 2000 (EVL a PO) (ha)	Zastoupení lokalit Nature 2000 (%)
CELKEM ČR	7 886 739	863	724 412	9,2	38	693 622	8,8	1 046 312	13,3
Kontinentální oblast	7 546 285	768	693 226	9,2	31	657 768	8,7	994 734	13,2
Panonská oblast	340 454	108	31 186	9,2	8	35 854	10,5	51 578	15,2

Zdroj: Sestaveno na základě údajů AOPK ČR.

Poznámka:

1) Sloupec Natura 2000 (EVL + PO) není součtem sloupců EVL a PO, protože tato území se částečně překrývají. Celková rozloha území Natura 2000 je uvedena bez tohoto překryvu.

2) U některých EVL (celkem 13) a u jedné PO se část území nachází v panonské biogeografické oblasti a část v kontinentální biogeografické oblasti, proto součet počtu EVL (resp. PO) v kontinentální a panonské oblasti je vyšší než počet EVL (PO) za celou ČR.

Ptačí oblasti

Odborný návrh ptačích oblastí (41 PO o rozloze 702 194 ha) byl dokončen v říjnu 2002. V průběhu roku 2003 probíhala příprava návrhů vyhlášovacích dokumentů, ochranných podmínek a mapových zákresů. Projednávání s dotčenými subjekty však mohlo být zahájeno až po přijetí novely zákona č. 114/1992 Sb., tj. v květnu 2004. Do ledna 2005 bylo postupně schváleno a vyhlášeno celkem 38 ze 41 původně navržených PO.

Projednávání PO „Dehtář“ a „Českokubějovické rybníky“ vláda koncem roku 2004 odložila z důvodů četných rozporů mezi resorty zemědělství a životního prostředí. Lokalitu „Heřmanský stav – Odra – Poolší“ vláda na svém jednání v říjnu 2004 neschválila, a to zejména vzhledem k rozporům mezi MŽP a Ministerstvem průmyslu a obchodu a Moravskoslezským krajem.

V souvislosti s touto skutečností byla ČR upozorněna Evropskou komisí (dále také „EK“) na porušení směrnice o ptácích. V případě lokality „Heřmanský stav – Odra – Poolší“ tak ČR hrozí ze strany EK zahájení řízení o porušení Smlouvy o přistoupení. **Pokud nebude sjednána náprava, hrozí ČR ze strany EU vysoká paušální pokuta či opakované penále.**

Evropsky významné lokality

Od roku 2000 do roku 2004 koordinovala AOPK ČR mapování, na základě kterého byl vytvořen odborný návrh EVL pro obě biogeografické oblasti (kontinentální a panonskou), které se na území ČR nacházejí. Po předjednání s dotčenými subjekty vláda svým nařízením č. 132/2005 Sb., které nabylo účinnosti dne 15. 4. 2005, schválila tzv. národní seznam EVL, který obsahuje 863 EVL. Kompletní údaje o těchto EVL a rovněž o 38 schválených PO předali zástupci MŽP Evropské komisi.

V současné době probíhá proces schvalování národního seznamu EVL Evropskou unií. Do šesti let od schválení národního seznamu EVL Evropskou unií má členský stát povinnost zajistit buď smluvní ochranu jednotlivých EVL, případně tyto EVL vyhlásit jako ZCHÚ.

Na základě připomínek expertů na biogeografickém semináři pro panonskou biogeografickou oblast, který se uskutečnil v září 2005, AOPK ČR dopracovala návrh EVL pro panonskou oblast. Jedná se o doplnění národního seznamu v panonské oblasti o 20 nových lokalit a u 12 stávajících lokalit bude rozšířen předmět ochrany. Upravený národní seznam pro panonskou oblast bude po schválení vládou ČR předložen EK.

Na biogeografickém semináři pro kontinentální biogeografickou oblast, který se konal v dubnu 2006, byla vznesena řada připomínek expertů ke stávajícímu vymezení EVL v kontinentální oblasti.

c) Finanční zabezpečení realizace soustavy Natura 2000

Na realizaci soustavy Natura 2000, tj. na mapování a monitoring, byly ze státního rozpočtu účelově vyčleněny prostředky uvedené v tabulce č. 3. Hlavním příjemcem účelově určených prostředků na realizaci soustavy Natura 2000 byla AOPK ČR. V letech 2000 – 2004 byla většina prostředků čerpána na činnosti související s mapováním, od roku 2005 na činnosti související s monitoringem.

Tabulka č. 3 – Přehled čerpání prostředků účelově vyčleněných pro AOPK ČR a NP na realizaci soustavy Natura 2000 (v tis. Kč)

		2000	2001	2002	2003	2004	2005
Prostředky z kapitoly MŽP účelově vyčleněné	čerpání	19 332	24 262	68 969	49 165	37 667	17 451
	z toho AOPK ČR ^{*)}	19 332	22 094	67 721	35 971	36 472	17 450
Prostředky VaV ^{**)}						13 700	6 000

Zdroj: Výdaje za roky 2000 až 2003 jsou uvedeny dle státních závěrečných účtů kapitoly MŽP; roky 2004 – 2005 jsou uvedeny podle skutečností zjištěných při kontrole (kontrolní protokoly u MŽP a AOPK ČR).

Poznámka:

V letech 2000 až 2002 jsou zahrnuty i personální náklady (ve výši 5 520 tis. Kč, resp. 11 013 tis. Kč, resp. 35 681 tis. Kč).

^{*)} V položce „z toho AOPK ČR“ jsou zahrnuty i prostředky, které čerpala SCHKO ČR, resp. SOP.

^{**)} Prostředky účelově vyčleněné na vědu a výzkum – řešení úkolů souvisejících s implementací soustavy Natura 2000.

Na management v EVL a PO, tj. na realizaci činností úzce souvisejících s Naturou 2000, byly využívány i další prostředky státního rozpočtu (z kapitoly MŽP a kapitoly „Ministerstvo zemědělství“), které nejsou samostatně vykazovány vzhledem k tomu, že činnosti přispívající k tvorbě a ochraně předmětného území jsou ve velké míře vykonávány v rámci jiných činností (např. řešení projektů vědy a výzkumu, zabezpečení ochrany stávajících ZCHÚ, která se překrývají s územími Natury 2000, agroenvironmentální opatření v oblastech Natury 2000 atd.). Tyto prostředky nelze přesně kvantifikovat, proto byla jejich výše stanovena na základě kvalifikovaných odhadů jednotlivých správ NP a AOPK ČR.

Z kapitoly MŽP jsou to zejména prostředky určené na krajinotvorné programy, a to „Program péče o krajinu“ (dále také „PPK“), „Program revitalizace říčních systémů“ (dále také „PRŘS“) a podprogram 215 012 „Správa nezcizitelného majetku v ZCHÚ“ (dále také „MaS“) – programu 215 010 „Rozvoj a obnova materiálně technické základny systému řízení resortu MŽP“. U NP byla zahrnuta i část příspěvku na činnost.

Sledování stavu přírody z hlediska její ochrany nezahrnuje systematické sledování dopadu konkrétních managementových akcí. AOPK ČR neprovádí monitorování změn v ekosystému po ukončení nebo závěrečném vyhodnocení akcí, monitoring není primárně situován do míst s ochrannářským managementem. Zatím není vytvořeno propojení na hodnocení opatření projektů realizovaných v rámci PPK. AOPK ČR zpracovala „Návrh vyhodnocení efektivity programu PPK“, který zatím v praxi není využíván.

Tabulka č. 4 – **Další prostředky státního rozpočtu vynaložené v souvislosti s realizací soustavy Natura 2000**

(v tis. Kč)

	Natura 2000 – související prostředky	Z toho AOPK ČR	Z toho		
			MaS	PRRS	PPK
2004	187 316 ^{**)}	100 502 ^{*)}	13 044 ^{*)}	37 786 ^{*)}	49 672 ^{*)}
2005	219 221 ^{**)}	75 905 ^{*)}	12 097 ^{*)}	12 232 ^{*)}	51 576 ^{*)}

Zdroj: Údaje AOPK ČR a NP.

Poznámka: ^{*)} Kvalifikovaný odhad AOPK ČR.

^{**)} Kvalifikovaný odhad správ NP a AOPK ČR.

Na projekty a činnosti související se soustavou Natura 2000 byly poskytovány rovněž prostředky ze zdrojů EU a dalších zemí. Například cca 40 000 tis. Kč bylo poskytnuto z fondu PHARE. V současné době probíhají 2 projekty, na které přispívá EU z fondu LIFE (rozpočet je cca 33 000 tis. Kč). V rámci agroenvironmentálních programů „Ptačí lokality na travních porostech“ hrazených z EAGGF³ bylo doposud zažádáno o podporu ve výši cca 65 000 tis. Kč a další projekty se připravují.

IV. Ostatní zjištěné skutečnosti

1. Ústřední seznam ochrany přírody (archive)

Povinnost vést ústřední seznam ochrany přírody (dále jen „ÚSOP“) stanoví zákon č. 114/1992 Sb. (§ 42). **Vedením ÚSOP byla vyhláškou Ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb. a změnou zřizovací listiny (v roce 1995) pověřena AOPK ČR.**

Vyhláška č. 395/1992 Sb. stanoví orgánům ochrany přírody povinnost předávat do evidence v ÚSOP nezbytné podklady, a to do 30 dnů ode dne vyhlášení ochrany. **Orgány ochrany přírody (MŽP, krajské úřady) nedodržují stanovenou lhůtu.**

Ustanovení § 51 odst. 3 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, stanoví:

„Specializovaný archiv může působit jako archiv, pokud mu byla udělena akreditace.“

AOPK ČR do doby ukončení kontroly neměla akreditaci specializovaného archivu. Tato skutečnost omezuje možnosti AOPK ČR řádně plnit povinnost vedení a provozování ÚSOP.

2. Ukládání pokut

Orgány ochrany přírody, mezi které patří i správy NP, jsou dle § 78 zákona č. 114/1992 Sb. oprávněny ukládat sankce za přestupky, kterých se na úseku ochrany přírody dopustí fyzické osoby (§ 87 zákona), a přestupky, kterých se dopustí fyzické nebo právnické osoby při výkonu podnikatelské činnosti (§ 88 zákona).

Celkový součet všech uložených pokut správami NP za roky 2000 až 2005 činil cca 3 292 tis. Kč., z toho bylo 948 tis. Kč vybráno správami NP, 1 530 tis. Kč bylo předáno k vymáhání finančním (resp. celním) úřadům a 814 tis. Kč bylo zrušeno odvolacím orgánem (MŽP).

Skutečná průměrná výše uložených pokut se u jednotlivých správ NP liší. Průměr se pohybuje od cca 2 200 Kč u Správy NP Podyjí do cca 500 Kč u Správy NP a CHKO Šumava.

³ The European Agricultural Guidance and Guarantee Fund – Evropský zemědělský záruční a orientační fond.

V. Shrnutí

Správa NP a CHKO Šumava a Správa KRNAP vedly ve svém účetnictví až do června 2006 většinu pozemků s nulovou hodnotou. Správa NP a CHKO Šumava takto vedla pozemky, jejichž celková hodnota činila 1 841 398 tis. Kč, a Správa KRNAP pozemky v celkové hodnotě 1 311 137 tis. Kč.

Na správy NP dosud nebyla převedena příslušnost hospodařit s některými pozemky vyžadujícími zvláštní ochranu a některými pozemky, na nichž se nacházejí přírodní památky. Došlo dokonce k prodeji pozemků s nejpřísnějším režimem ochrany jiným vlastníkům (např. 5 pozemků na území KRNAP bylo převedeno do vlastnictví různých soukromoprávních subjektů). Převedení pozemků mimo správu orgánů ochrany přírody bude znamenat nezanedbatelnou zátěž pro státní rozpočet vzhledem k povinnosti státu nahrazovat újmy za ztížení zemědělského nebo lesního hospodaření.

Tzv. „euronovela“ zákona č. 114/1992 Sb. vstoupila v platnost 3 dny před vstupem ČR do EU. Některá ustanovení této novely však začala být fakticky účinná až po vymezení území, pro která tato ustanovení platí. Některé články směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích nebyly do práva ČR transponovány správně a úplně.

Do ledna 2005 bylo postupně schváleno a vyhlášeno celkem 38 ze 41 původně navržených ptačích oblastí. Projednávání dalších PO vláda koncem roku 2004 odložila z důvodů četných rozporů mezi resorty zemědělství, průmyslu a obchodu a životního prostředí. V souvislosti s touto skutečností hrozí ČR ze strany EK zahájení řízení o porušení smlouvy o přistoupení a v případě, že nebude sjednána náprava, vysoká paušální pokuta či opakované penále.